

ANDEDAMMMEN

MAGASIN OM KREATIVITET & DET DANSKE MINDRETAL

LÆSEKREDSE

Dialogen ændrer bogen

STRIK MOD FIDGETING

Koncentration og kreativitet
i fællesskabet

SMÅ ØER

Store fællesskaber

REDAKTION

Ugeavisen Sydslesvig

ved Sydslesvigsk Forening (SSF)
og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU)
Nørregade 76
D-24939 Flensborg

Tlf: +49 461 14408-120, -122, -230, -233
www.ugeavisen-sydslesvig.de

redaktionen@ugeavisen-sydslesvig.de

Aktivitetshuset

Nørregade 49
D-24939 Flensborg
Tlf: +49 461 150 140
www.aktivitetshuset.de

akti@sdu.de

Åbningstider:
Ma, ti, to kl. 10 - 20
On kl. 10 - 21
Fr kl. 10 - 14

Tryk

Flensborg Avis
Wittenberger Weg 19
D-24941 Flensborg

Tlf: +49 461 5045 0
www fla.de

info@fla.de

INDHOLD

- 4** Leder
Kreativitet og fællesskabet

- 6** Meningsfyldte fællesskaber
Danmark sætter fokus

- 8** Kreativitet kræver alenetid
At tanke op til fællesskabet

- 9** Kreativitet sker ikke alene
Det er en relation

- 10** 2000 timer om året
En hyldest til kontorfællesskaber

- 12** Kreativitet i læsekredse
Dialogen ændrer bogen

- 16** Kreativitet set med 40 forskellige øjne
Butik K

- 18** Når unikke kunstværker skabes i fællesskab
Kan alle være med?

- 22** Rejseanbefaling
Hvordan en hobby sætter gang i den kreative muskel

- 24** Strik mod fidgeting
Koncentration og kreativitet i fællesskabet

- 26** Kreativitet + mor = MEN?
Når mor leger med

- 30** Når mangfoldighed opstår ud af individualitet
Kulturlücke

- 34** Musik og fællesskab
Følelsen af ligeværd og samhørighed

- 36** Hvorfor alene, når man kan være sammen?
To kvindeforeninger i Sydslesvig

- 38** Små øer
Store fællesskaber

LEDER

Kreativitet og fællesskabet

Når vi i redaktionen sidder sammen og diskuterer om, hvad næste udgave af Andedammen skal handle om, er det ofte abstrakte begreber, vi kommer med. Nogle kan man slet ikke forholde sig til. Andre udløser noget i en. På den måde minder redaktionsmøderne også om kreative processer, for tit handler det rigtig meget om mavefølelser og en løs idé om, hvad der kunne blive spændende.

Da emnet "kreativitet og fællesskabet" blev foreslået, var det præcis det, der skete. En fornemmelse af, at det her har noget med os at gøre, at vi har noget at bidrage med. Hvad det så konkret kunne blive til, viste sig først efter de indledende møder med brainstorming og vilde idéer om artikler eller forfattere, vi kunne komme i tanke om.

Derved blev det endnu en gang tydeligt, at det danske mindretal er et inspirerende fællesskab. Og ved at være del af dette fællesskab, er vi en del af mindretallet og det betyder så meget for os i så mange forskellige facetter. Det er sproget, kulturen, traditionerne, samværet... Og hvad betyder det så, når vi fokuserer på kreativiteten i fællesskabet?

Modsat de første abstrakte idéer ved redaktionsmøder i Andedammen, bliver det alt for hurtigt konkret, når vi tænker på kreativitet. Det vil sige, at vi fokuserer på bestemte områder, arrangementer eller steder, hvor vi er sammen for at være kreative. Noget, hvor det kreative henholdsvis en kreativ aktivitet er formålet for selve fællesskabet.

Men når man tænker nærmere over det, får man øjnene op for, at kreativitet fylder meget mere end det. For der er faktisk mange fællesskaber, hvor vi er sammen om en sag, en begivenhed eller en interesse, der ikke nødvendigvis handler direkte om kreativitet - og

som alligevel har utrolig meget med kreative processer at gøre. Det sker for eksempel hos spejderne, hvor friluftsliv er det centrale element. Men deres emnebaserede natteløb, opgaver ude i naturen, fortællinger ved lejr-bålet, sange, kimslege, pioneringer osv. har rigtig meget med kreativitet at gøre. På samme måde flyder det kreative ind i så mange af mindretallets foreninger. Om det er designet af nye klubtrøjer, plakaterne til næste distriktsarrangement, foreningens hjemmeside, strik ved møder, udsmykningen af kontoret... Kreativitet er mange steder.

På den anden side - og det blev også tydeligt, mens vi arbejdede på denne udgave af Andedammen - har kreativitet også brug for tid alene. For kreativitet kræver også refleksion. Plads til at ånde. Men samtidig puster meningsfyldte fællesskaber, hvor interesser eller visioner deles, til kreativiteten. Er det modsætningsforhold - eller to sider af samme sag? Og er det afgørende, hvis bare den kreative muskel stimuleres?

Femte udgave af Andedammen, der er skrevet af ni forskellige forfattere, viser på den måde et bredt udvalg af, hvor fællesskaber udvikler og muliggør kreativitet. Det kan fx være i familien, en forening, en region. Men fællesskaberne lever også af, at vi har energi, overskud og tid til at tanke op. Alenetid, at gå en tur, stå under bruseren eller lige de sidste minutter, inden man falder i søvn, kan være lige så betydningsfulde, som samværet med andre, der inspirerer og får en til at tænke langt ud af boksen. Heldigvis! Rigtig god fornøjelse med denne udgave af Andedammen.

HAR DU FUNDET DIT FÆLLESSKAB?

Her er en liste over de fantastiske nuværende fællesskaber, som har hjemme i Spiderihallerne:

~~TOGETHER VEJLE~~
SPINDERIHALLERNE SYSLER
DET GRØNNE AKADEMI
FOTOFÆLLESSKABET
REPAIR CAFE
KREAPUST
TEGNEFÆLLESSKABET
VIN&VINYL
~~IMPRO KØRET~~
ARBEJDSFÆLLESSKABET
SKATEFÆLLESSKABET
REFASHION REPAIR
RULLE-KLUBBEN
AKROYOGA
FABLAB-NETVÆRK
~~PODCASTFÆLLESSKABET~~
~~VEJLE QUILTERS~~
ÅBENT FABLAB

Nogen spørgsmål? Kontakt vores fællesskabsansvarlig Ann på:
ankso@vejle.dk / 21 70 35 93

spiderihallerne

MENINGSFYLDTE FÆLLESSKABER

Danmark sætter fokus

Siden 2016 finder man Danmark konsekvent i top-3 ranking af verdens lykkeligste lande. På trods, eller måske på grund, af disse flotte resultater i The World Happiness Report sætter Danmark stort fokus på hvordan danskerne egentlig har det. Der sættes fokus på ensomhed, mistrivsel og psykiske sygdomme. Især unge er mere ensomme, stressede og depressive, end de nogensinde har været før.

Årsagerne ligger ikke kun i Covid-19 epidemien, men også i den højt individualiserede og digitaliserede hverdag, vi befinder os i. Det er hverken nok at have 948 følgere på Instagram eller at omgås med et hav af mennesker i sin hverdag. Det, der virkelig gør en forskel, er oplevelsen af, at vi er del af noget og at vores tilstedeværelse og handlinger betyder noget for nogen. Det er tætte relationer og fællesskaber, der er afgørende for, om vi har det godt. Men kan vi overhovedet huske, hvad værdien af et stærkt fællesskab er?

Evolutionært set, har mennesker altid haft brug for fællesskaber. De skabte tryghed og sikrede overlevelse. I dag kan vi sørge for os selv (enten alene eller med statens hjælp), men vi har stadigvæk brug for hinanden. Fællesskaber består af individer og individer bliver skabt i møde med andre. Den danske stat vil gerne styrke befolkningens mentale sundhed, trivsel, livsglæde og livskvalitet. En af idéerne er, at mennesker mødes i meningsfyldte fællesskaber, altså om fælles interesser. Meningsfyldte fællesskaber anses i Danmark som en livsbetingelse og en nødvendighed for at opnå et meningsfyldt liv, hvor man bidrager til noget, der er større end en selv.

Der er skabt et hav af projekter for at skabe meningsfyldte fællesskaber. Fællesskaber dannes af professionelle eller amatører og henvender sig oftest til alle og delvis mere snævert til bestemte grupper. Hvad der giver mening, er meget forskelligt. Det kan fx være

madfællesskaber, naturoplevelser, sang og dans, fysiske aktiviteter eller noget om litteratur eller håndarbejde.

Odense Kommune ønsker fx at styrke borgernes trivsel og støtter foreninger, frivillige og aktive borgere i at danne fællesskaber i foreninger, kulturlivet, lokalområdet eller blandt unge. Der tages udgangspunkt i den enkeltes behov og situation, fordi der findes noget, der passer til netop den enkelte. Der findes ikke noget krav om, at man skal være med på en bestemt måde. Det gælder tværtimod om at have fokus på, at der er plads til, at man kan være sig selv sammen med andre. Der er plads til forskellighed og plads til alle. Fokus er på det, deltagerne laver sammen og der er plads til, at alle kan bidrage med noget. At være del af et meningsfyldt fællesskab betyder altså, at man ikke kun er tilskuer. Man bliver medskabende af noget og overtager ejerskab for det.

Især kulturhuse byder ind med de perfekte rammer til meningsfyldte fællesskaber. Spiderihallerne i Vejle er et godt eksempel på det. Her er det frivillige, der inviterer til et fællesskab og kulturhuset byder ind med rammerne. Den eneste forudsætning er, at fællesskaberne skal være åbne for alle. Nogle af fællesskaberne har eksisteret i årevis, andre er kommet og gået.

I det danske mindretal kan vi finde mange meningsfyldte fællesskaber, der både er organiseret af professionelle og af frivillige, ofte i samarbejde. Foreningerne lægger rammen og står ofte for markedsføringen, frivillige hjælper til med forberedelsen og realiseringen. Fordelen ved de meningsfyldte fællesskaber er, at man agerer uafhængigt af bestyrelser, formandsposter eller lange diskussioner. I stedet for kræver det bare en idé, der giver mening og et fællesskab, der kan se meningen./SK

KREATIVITET KRÆVER ALENETID

At tanke op til fællesskabet

Når jeg sidder alene med mit strikkesæt og lader tankerne finde vej ind i maskerne, når jeg laver mad og intuitivt sammensætter ingredienser, eller når jeg arbejder i min have, får tankerne frit løb. I disse øjeblikke er jeg i flow. Her finder jeg ro, nærvær og fred med mig selv. Alenetiden er et rum, hvor kreativiteten får lov at udfolde sig uden krav, og hvor jeg kan lade op. Uden at være alene, ville jeg ikke være kreativ.

Der findes imidlertid en anden form for glæde og kreativitet, som er mere kompleks. Den er lige så vigtig og fungerer som en stærk motor for min skabende proces. Det er den kreativitet, der opstår i fællesskabet, når idéer udvikles sammen med andre. Her forstærkes tankerne, udfordres og vokser i mødet mellem mennesker.

Kreativitet er derfor mere end én ting. Det er en kompleks tilstand, som både rummer fordybelse og fællesskab, og som trives bedst i et skabende samspil.

Mit liv er i høj grad bygget på disse elementer. Allerede i spejderlivet oplevede jeg, hvordan fællesskabet kunne skabe noget større end summen af de enkelte deltagere. Med min spejderpatrulje tog vi på ture, hvor vi sammen formede oplevelserne. Som ung spejder, 17-18 år gammel, var jeg med til at udvikle Assen-

bækmølle Spejdercenter sammen med jævnaldrende, støttet af vores forældre, der var Gildebrødre. Senere, da jeg med denne baggrund skabte Vingsted Historiske Værksted og siden Lyksborg Historiske Værksted, erfarede jeg igen, hvor givende disse fællesskaber var. Det samme gjorde sig gældende, da Sarah Keppler og jeg udviklede Sydslesvigs festival for tråd og garn.

At udvikle idéer sammen med andre giver en dyb glæde og en særlig lykkefølelse. Denne følelse er en vigtig drivkraft og inspirationskilde i mit liv og har været med til at forme den vej, jeg har valgt.

For mig er både alenetid og fællesskab lige væsentlige. Men alenetiden er en forudsætning for, at jeg kan indgå i fællesskaber med energi og overskud. Der skal være balance. Uden denne balance udtømmes kreativiteten. Kreativitet er ikke noget, der falder ned fra himlen, og det opstår ikke af sig selv. Det kræver arbejde, øvelse og vedholdenhed. Når kreativitet udvikles i fællesskab, forudsætter det et trygt og positivt miljø. Hvis fællesskabet præges af for mange drænende og negative personer, kvæles kreativiteten - og den dør.
/Kirsten Futtrup

KREATIVITET SKER IKKE ALENE

Det er en relation

For mit vedkommende har jeg efterhånden lært en ting om kreativitet: den opstår i mit eget hoved, men er aldrig kun for mig alene. For mig begynder den først rigtig, når jeg står i et rum sammen med andre. Jeg spiller i et band på fem, og det er uden tvivl den mest levende kreative plads, jeg kender. Ikke fordi vi altid har gode idéer, men fordi vi skaber dem sammen.

Det er kun ét perspektiv. Men der er noget særligt ved at træde ind i et fællesskab, hvor alle små brudstykker får lov til at blive til noget større. Den ene finder en melodi, en anden vender stemningen, en tredje har en idé, som egentlig er lidt skør, men som pludselig giver mening, når vi andre bygger videre på den. Det er, som om kreativiteten fylder mere, når vi deler den.

Jeg tror, det er også derfor, at musikmiljøet altid har betydet så meget for mig. Her findes de der "små lommer af fællesskab", hvor man tør prøve noget af, fejle, grine og starte forfra. Vi er mange, der kommer med vidt forskellige baggrunde, men lige der, midt i et øvelokale bliver vi til en samlet energi.

For mig er kreativitet derfor ikke et talent. Det er en relation. En måde at mødes på. Når vi løfter hinanden, tænker højere end os selv og tør give plads til hinandens idéer, bliver resultatet altid stærkere, end hvis jeg havde siddet alene med det.

Og måske er det netop pointen: At skaberkraften ikke bare skal frem i lyset, men også i fællesskabet. Det er der, den for alvor begynder at leve. For mig, for os og for andre./MR

DIALOGEN ÆNDRER BOGEN

KREATIVITET I LÆSEKREDSE

Det er tirsdag aften og vi sidder i en rundkreds med nogle småkager i midten. Vi har talt om hovedpersonen i et stykke tid. Om vi kunne lide hende, om hun udvikler sig i løbet af bogen og hvad der driver hende. Indtil videre har vi været ret enige, men så er der pludselig én, der siger: "Sådan oplevede jeg hende slet ikke." Samtalen tager en ny retning, mens hun forklarer os andre, hvad hun har tænkt under læsningen. Og det sætter en hel masse nye idéer i gang i os alle sammen.

Læsere er som udgangspunkt kreative mennesker. For når vi læser, skal vi bruge vores fantasi til at forestille os det, der står beskrevet, og ofte også det, der ikke står der eller som står mellem linjerne. Samtidig kan vi ikke undgå at tænke over, hvad der kommer til at ske senere i bogen, når vi læser en roman. På den måde digter vi hele tiden videre på historier, som vi er i gang med at læse.

Kreativitet betyder ikke bare, at man producerer noget kunstnerisk. Det kan også betyde, at man kombinerer idéer på en ny måde, ser noget fra en ny vinkel eller skaber mening. I en læsekreds bliver man endnu bedre til at se tekster fra nye vinkler, fordi man gør det i fællesskab.

"Læseklub 18 - 35" mødes én gang om måneden i Udlånet på Flensborg Bibliotek og taler om en roman. I realiteten er vi dog ikke mellem 18 og 35 år, men snarere 26 til 38 år. Vi snakker i en time og gør det på en afslappet måde, så vi taler mest om, hvad vi kunne lide eller ikke lide samt hvorfor, og vi undgår de store litteraturanalyser.

DET ER I FORSKELLENE, AT NOGET NYT OPSTÅR

Selvom vi er en forholdsvis homogen gruppe - unge voksne, næsten alle kvinder, med lignende uddannelser og flere endda inden for samme job - har vi forskellige erfaringer, som vi trækker på under læsningen. En 26-årig har måske et andet verdenssyn end en 38-årig. Det kan betyde meget, om vi selv har børn eller ej, når vi læser om den unge mor i "Ned fra himlen" af Liv Duvå. Og når vi læser om den unge pige Helle og hendes far i "Katalog over katastrofer" af Stine Askov, er det ikke lige meget, hvordan vi selv er vokset op eller hvilket forhold vi har til vores forældre.

Vi har erfaringsposen med, når vi læser, og den har indflydelse på, hvad vi tænker og føler under læsningen. Når vi taler om bogen, kan det være, at en af os siger: "Det gjorde mig simpelthen så vred, at hun opførte sig sådan", mens en anden siger: "Jeg kunne virkelig godt

forstå, at hun var, som hun var, med det hun har været igennem". Forskellige livserfaringer fører altså til nye læsninger.

BOGEN ER IKKE STATISK

En læsekreds er blandt andet til for at modsig hinanden, men også for at ændre holdning undervejs. For det kan gøre os nysgerrig, at andre er uenige med os. Det får os til at spørge ind og mens vi begynder at forstå, kan det være, at vi sætter spørgsmålstegn ved os selv og hvordan vi oplever verden. Der opstår et nyt rum til at se tingene på en ny måde. Den bog, vi taler om kl. 18.50, er ikke altid den samme, som den vi begyndte at tale om kl. 18. Ville vi gå hjem efter mødet og læse bogen igen, ville det måske blive til en helt tredje bog.

I min læsekreds kan vi desuden lide at bruge kreativiteten til at omdigte eller digte til på bogen. Hvis en deltager siger, at hun ikke kunne lide bogens slutning, kan det være, at jeg spørger: "Hvordan synes du, at den skal slutte?" Eller hvis en bog er frustrerende for nogle, fordi den har en åben slutning, kan man spørge: "Hvis vi leger, at der er en 2er, hvad sker der så i den?" Er der to karakterer, der får hinanden til sidst, har der ofte været en, der spurgte: "Men tror I virkelig på, at de kan være sammen i fremtiden?" Vi ved det ikke, for forfatteren har ikke fortalt os det, men vi kan da sagtens forestille os det. Læsekredsen er et trygt sted, hvor man kan eksperimentere og afprøve nye tanker.

Vi får ikke noget endeligt svar på, om hovedkarakteren i bogen er sådan, som vi selv oplevede hende, eller sådan, som de andre i læseklubben læste hende. Men vi forstår, at det ikke er rigtigt eller forkert; at der er mange muligheder.

Kreativiteten findes ikke kun i selve litteraturen, men også i samtalen om den, den fælles tænkning mellem læserne og ikke mindst i uenigheden. Læsekredsen er ikke bare et sted, hvor man taler om bøger, men også et sted, hvor man sammen skaber nye måder at forstå verden på./Nelle Hardt

Fakta om læsekredse

En læsekreds, læseklub eller bogklub er et helt særligt fællesskab, hvor du også kommer til at læse noget, som du ikke selv ville have valgt på hylden. Ofte bliver litteratur en større oplevelse, når du deler den med andre.

Vil du selv være med i en læsekreds? På biblioteket er der forskellige læsekredse, du kan tilmelde dig, eller du kan starte din egen læseklub og låne bibliotekets læsekredssæt.

Læs mere i Dansk Centralbibliotek for Sydsvenske arrangementsprogram eller på www.dcbib.dk/litteratur/laeseklubber - eller spørg på biblioteket!

KREATIVITET SET MED 40 FORSKELLIGE ØJNE

Butik K

Alle kender sikkert Gråsten Slot - men vidste I, at der lige i nærheden ligger en helt fantastisk butik, der hedder Butik K? Jeg besøgte butikken sammen med min kollega som fotograf og både fortællingen og billederne taler for sig selv: Det er et sted, der emmer af kreativitet.

Tre af de i alt 40 kreative personer, som driver butikken i fællesskab, tog imod mig. Det var både inspirerende og fascinerende at tale med dem, for deres engagement og passion for konceptet var tydelig. Hanne Olsen, Lise Rosengaard Paulsen og Elena Jensen har været med helt fra starten, da butikken slog dørene op den 1. juni 2024.

Det var Hanne, der skabte butikken. Sammen med en veninde fik hun idéen om at åbne en kreativ butik, hvor man både kunne sælge produkter og afholde workshops. Samtidig havde de et væld af andre idéer. Da Hanne opdagede, at en butik i Gråstens Slotsgade stod til leje, begyndte tankerne hurtigt at tage form. Idéen var nemlig, at det ikke kun skulle være Hanne og hendes veninde, der solgte deres egne produkter. I stedet ønskede de at skabe et sted, hvor mange forskellige mennesker kunne få mulighed for at sælge det, de laver derhjemme - og hvor kunderne kunne finde et stort og varieret udvalg af kreative produkter.

Der var ikke langt fra tanke til handling. Hanne, som tidligere arbejdede i Papirmuseet i Gråsten, der lukkede i 2019, lagde et opslag på Facebook og satte plakater op i nærområdet. Allerede efter blot 14 dage kunne butikken åbne dørene - med 20 kunstnere, der var klar med deres produkter.

I dag er fællesskabet vokset til 40 kunsthåndværkere: 4 mænd og 36 kvinder. De 20, der var med fra starten, er stadig med. Derudover er der altid 2-3 gæsteudstillere og nogle af

dem er med tiden blevet faste udstillere, når der er blevet ledige pladser.

Butikken er indrettet med en række reoler og vægpladser, som kunsthåndværkerne kan leje. Det koster 400 kr. om måneden og derudover er der 10% i provision til Hanne, som står for leje og indretning af butikken. Elena fortæller, at det er en fordel, at Hanne er god til og glad for det administrative arbejde. Hanne opdaterer nemlig butikkens Facebookside hver dag, hvor hun også skriver, hvad der er blevet solgt - noget, der er motiverende for alle. Hanne fortæller, at butikken er en succes. Lise tilføjer, at der også bliver gjort en stor indsats for at butikken kører: Hannes opslag på de sociale medier, mund-til-mund-anbefalinger, deltagelse i den årlige Gråsten Æblefestival og at man fortæller kunderne om hinandens produkter.

Cirka hver tredje måned afholdes strandlejemøder, hvor udstillerne kan mødes, udveksle idéer, snakke om driften og komme med input til, hvordan det går i butikken. De er 15 personer, der passer butikken på skift, så der bliver også fordelt vagter. Møderne fungerer primært som organisationsmøder, men måske vil de en dag udvikle sig til, at man også sidder sammen og arbejder kreativt.

Butikken tilbyder også workshops og det er muligt at booke stedet med en instruktør til fx en venindeaften. De tre kvinder jeg sidder sammen med, sprudler af idéer. Det er tydeligt, hvor meget både kreativiteten og fællesskabet betyder for dem. De nyder også at have så mange kreative mennesker i deres netværk.

Da jeg spørger ind til deres egne håndværk, lyser de endnu mere op. Passionen for netop deres håndværk er ikke til at tage fejl af.

Elena fletter genstande af avispapir. Papiret rulles, farves og flettes til forskellige produkter. Hun er autodidakt og har lært teknikken gennem videoer og ved simpelthen at øve sig. I dag underviser hun teknikken, har en webshop og laver små kits, hvor materialerne allerede er klar, så man ikke behøver at starte helt fra bunden. Hun glæder sig hver uge, når Ugeavisen kommer ind ad døren, så har hun nemlig nyt materiale til sine produkter! Her giver ordet genbrug virkelig mening.

Lises passion er glas. Hun laver glasperler, smykker, julekugler og andre glasgenstande. Hun har lært håndværket gennem kurser og deltager stadig i nye kurser for at udvikle sine teknikker og lærer spændende måder at udnytte kemiske reaktioner på - fx ved at bruge bagepulver, som giver en helt særlig effekt. I Sydslesvig kan man få glæde af Lises kunnen i Aktivitetshuset i Flensborg, hvor hun har arbejdet i mange år og stadigvæk underviser.

Butik K har mange besøgende og kunder, især turister, som køber de kreative genstande. Selv Dronning Margrethes hofdamer har været forbi og købt noget med hjem. Elena tilføjer, at den gode historie jo også er, at alle produkter er unika. Det er nemlig umuligt at skabe præcis det samme stykke to gange.

Hvis nogen er interesseret i at være gæsteudstillere eller leje en ledig plads i Butik K, er de velkomne til at henvende sig til Hanne Olsen på info@hanneolesen.dk /CJ

Find Butik K's hjemmeside her:

NÅR UNIKKE KUNSTVÆRKER SKABES I FÆLLESSKAB

KAN ALLE VÆRE MED?

Kunstmuseet Trapholt er et museum for moderne kunst, kunsthåndværk og design, smukt beliggende ved Kolding Fjord. Museet er særligt interessant, fordi det siden 2014 har præsenteret store fælles skabte kunstværker i sine særudstillinger. Grundidéen er, at kunstnere/designere udvikler et visionært koncept, som borgere inviteres til at deltage i med kreativt arbejde og håndværk.

Allerede i 2012 pegede den daværende kulturminister Uffe Elbæk på, at kulturinstitutioner er i forandring: fra at være lukkede højborger til åbne mødesteder, og fra envejskommunikation til gensidig dialog. Beslutnings- og produktionsprocesser, som tidligere har været forbeholdt en kulturel elite, skal i højere grad åbnes for alle. I mange år har museer derfor diskuteret, hvordan samfundets deltagelse kan styrkes. Begreber som "relationel", "social" og "participatorisk" kunst er blevet centrale i disse diskussioner, og der eksperimenteres løbende med nye former for formidling og inddragelse.

På Trapholt har ønsket om at skabe nye deltagelsesformer resulteret i et unikt koncept, hvor kunstnerens idé og formgivning kobles med borgernes lyst og evner inden for håndværk. Resultatet er kunstværker, der ikke blot kan betragtes, men som skabes og opleves i fællesskab.

Formålet er ikke alene at skabe værker af høj kunstnerisk kvalitet, men også at synliggøre dansk kunsthåndværk, skabe personlige møder med kunsten og etablere fællesskaber på tværs af generationer og baggrunde. Fire elementer er afgørende: kunstnerens idé og rammer, deltagernes bidrag, fællesskabet i processen og udstillingen af det fælles skabte værk.

TI PROJEKTER HAR TRAPHOLT REALISERET SIDEN 2014:

1. MASKERNES MONUMENT

Den danske kunstner Isabel Berglund skabte i 2015 Maskernes Monument sammen med 700 strikkere fra Trekantsområdet.

2. WASTE TIME

I 2016 skabte kunstneren Anja Franke sammen med borgere fra flere forskellige europæiske lande samt Indien og Mexico et verdensstel. Gennem workshops blev deltagerne inviteret til at male mønstre på usorteret porcelæn med ultramarinblå farve. På den måde opstod et smukt og værdifuldt stel af affald.

Over 700 borgere deltog og bidrog med mere end 1.000 dele til stellet.

3. TINGSTED

Rasmus Bækkel Fex havde en vision om at få elementer drejet i træ tilbage i dansk møbel-design på en tidssvarende og moderne måde. I 2019 blev borgere inviteret til at dreje et stykke træ, der blev samlet til et kunstværk.

4. LIGHTHOPE

I 2020 gennemførte tekstilkunstneren Hanne G i samarbejde med Rasmus Bækkel Fex og 987 borgere fra hele Danmark projektet Lighthope. I alt blev 1629 hængte pærer monteret på Trapholt. Pæren blev til et symbol på lys i mørke og udfordrende tider og et symbol på håb i fremtiden.

5. GRÆNSELØSE STING

2020 markerede 100-året for Nordslesvigs genforening med Danmark. I den anledning skabte kunstneren Iben Høj broderiprojektet Grænseløse Sting, som inviterede til at reflektere over, hvad grænser betyder for os i dag - både fysisk og mentalt. I alt deltog 778 borgere i alderen 11 til 101 år.

6. TÆT PÅ TRÆER

Med projektet Tæt på træer satte Tina Ratzer fokus på klima og menneskers stigende behov for at komme tæt på naturen.

Deltagerne blev bedt om at tage et blad fra et træ, der betød noget særligt for dem og efterfølgende quilte det. 740 borgere i alderen 8 til 98 år bidrog med quiltede blade fra mere end 36 forskellige træ- og plantearter. Bladene blev samlet og syet sammen til en kunstig skov.

7. DATASPEJLET

Når vi færdes på nettet, efterlader vi dataspor. Vores digitale aftryk på Facebook eller Google blev i projektet Dataspejlet vha. en algoritme omformet til grafiske mønstre, som fremhævede oftest benyttede ord og søgninger. Udgangspunktet for kunstner Astrid Skibsteds idé var, at det tekstile og det digitale sprog bygger på samme logik. 630 deltagere afleverede et broderi af deres dataspor. Broderierne blev samlet til et unikt kunstværk i 2022.

8. THINGS MATTER

Kunstner Randi Salomonsen satte med projektet Things Matter i 2023 fokus på kunst, statuer og monumenter i det offentlige rum. Deltagerne blev inviteret til at undersøge eksisterende værker og strikke dem i miniature. Ønskede ændringer blev fremhævet med lilla garn.

278 deltagere udforskede og diskuterede kunstværker i det offentlige rum, vi ofte passerer, uden at bemærke dem. De strikkede mini modeller blev samlet på en stor sokkel og dannede et stort fælles monument, præget af markante lilla ændringer.

Projektet landede på den politiske dagsorden. Kulturminister Jakob Engel-Schmidt ytrede i 2024 ønsket om at ændre kønsfordelingen blandt statuer og monumenter i det offentlige rum.

9. PLANTEMAGI PÅ TROLDHEDESTIEN

Projektet Plantemagi bestod af tre dele. I store stolper med 72 glas blev planter fra Troldestien samlet og blandet med silke, uld og vand. Solens stråler opvarmede glassene, så planternes pigmenter blev frigjort og optaget af tekstilerne.

Af de farvede tekstiler syede borgere stofflag, som blev udstillet i Trapholts have og langs Troldestien. Derudover blev plantepor-trætter fremkaldt med cyanotypi. De store flag blev senere taget ned og syet om til en kæmpe dug, som blev brugt til fællesspisninger.

10. TID

Udstillingen til projektet bar titlen TID 8098:30 og henviser til den samlede tid, deltagerne har brugt på at brodere et ord, der udtrykte noget væsentligt om tid for dem. Der blev broderet med blå og hvid tråd på gammelt sengelinned og hvert stofstykke havde længden svarende til deltagerens alder. I alt blev 455 m stof samlet og deltagernes aldersfordeling lå mellem 7 og 87 år.

I løbet af tolv år har Kunstmuseet Trapholt realiseret ti fælles skabte kunstværker. Ideen om, at en kunstner/designer formulerer en vision, som borgere inddrages i at realisere, har ikke kun ført til produktion af unikke kunstværker. Den har også skabt rum for, at deltagerne har beskæftiget sig med emner, de måske ellers ikke ville have taget op.

Gennem møder, saloner og arrangementer er komplekse emner blevet diskuteret og delt. Deltagerne har arbejdet individuelt, men samtidig som del af et fællesskab med en fælles målsætning inden for fastlagte rammer. Nogle har oplevet rammerne som stramme, men langt de fleste har givet udtryk for, at projekterne har givet dem mulighed for kreativ udvikling, fællesskab og følelsen af at være del af noget større, der blev smukt i sin helhed.

Allerede nu har Trapholt modtaget tre priser for kunstværkerne: Prisen for Årets kunstbegivenhed i 2024, The Artmuseum Award af The European Museum Academy i 2021 og i 2020 præmierede Statens Kunstfond udstillingen Grænseløse Sting. Det bliver spændende at følge med i, hvordan museet fortsætter arbejdet med kunstprojekter, der skaber kreative fællesskaber på et helt unikt niveau./SK

Find Trapholts hjemmeside her:

REJSE- ANBEFALING

HVORDAN EN HOBBY SÆTTER GANG I DEN KREATIVE MUSKEL

Den kreative muskel skal trænes og bruges. Den kendsgerning fastslog Andedammen allerede i den første udgave. Dengang kom vi med tips til, hvordan man kan træne og bruge musklen helt bevidst. Fortsat en god og rigtig tilgang, men nogle gange behøver man ikke træne musklen bevidst. Nogle gange sættes musklerne bedst i gang, når man er sammen om noget andet, men har brug for muskelkraft for at opnå nogle resultater inden for et bestemt fællesskab.

Det oplevede jeg, da jeg for et stykke tid siden besøgte Japan Tag i Düsseldorf og J-Popcon (The Japanese Pop Culture Convention) i København. Jeg var taget derhen med mine børn, fordi de på det tidspunkt gik meget op i anime og manga, det vil sige japanske graphic novels og animerede film. Jeg må blankt indrømme, at jeg ikke forstod deres passion og de ting, de i timevis talte om. På den baggrund inviterede jeg dem først til Japan Tag i Düsseldorf og derefter til J-Popcon i DGI-byen i København. Min idé var, at få en hyggelig tur ud af det - og måske få lidt indblik i den verden, mine børn færdes i. Altså blive klogere på, hvad der gør anime og manga så tiltrækkende.

Men jeg fik så meget mere end det: Hvad jeg oplevede, overgik alle mine forventninger! På den ene side fordi jeg gik ind i et utrolig stærkt og fordomsfrit fællesskab. Jeg har sjældent oplevet så venlige mennesker, der er bedøvende ligeglade med, hvor folk kommer fra, hvilket sprog de taler, deres opvækst, køn, økonomi, seksualitet, hudfarve, kropsmål, alder eller lignende. Jeg oplevede en åbenhed, der på mange måder har fascineret mig.

Og så lagde jeg mærke til en anden ting, der optog mig meget - en helt utrolig og dejlig kreativ energi. Både i Düsseldorf og i København. Der var blandt andet tegne- og skrivekurser, der var workshops i sminkning, design af tøj, origami, fotoworkshops, dansekurser og optræden, koncerter, loppemarkeder for kunstnere, bogklubber og meget mere. Overalt, hvor jeg så mig omkring, fik jeg øje på kreative tilbud og løsninger. Jeg kunne slet ikke få nok af det.

Men hvad der optog mig mest, var det såkaldte cosplay. Det går ud på, at folk klæder sig ud på en måde, så de ligner figurerne i de japanske graphic novels henholdsvis filmene. Noget, de går meget op i, og sjældent har jeg oplevet mennesker lægge så meget kærlighed og engagement i deres hobby. Og i den forbindelse bruge hele deres kreative muskel - uden at være gået ind i det for at være kreativ. Musklen bruges for at komme så tæt på deres mål som muligt - hvilket tit lykkes på en magisk og inspirerende måde.

Det ville være for meget sagt, at jeg efter besøgene er helt med på mine børns fascination af anime og manga. Men jeg har fået dyb respekt for det fællesskab, de er en del af, og jeg er glad for, at de færdes steder, hvor den kreative muskel får så meget at arbejde med.

Skulle man have mulighed for at opleve Japan Tag eller J-Popcon, kan det kun anbefales. Særligt hvis man vil lade sig inspirere af, hvordan fællesskaber bruger deres kreative energi til gavn for fællesskabet./RM

STRIK MOD FIDGETING

Koncentration og kreativitet i fællesskabet

Til møder kan jeg virkelig godt lide at sidde og strikke. Der findes møder, hvor jeg slet ikke kan overskue at strikke. Og der er møder, hvor det at lytte er vigtigt og hvor det faktisk hjælper at have noget i hænderne, der opretholder koncentrationen. Så taler vi om strik mod fidgeting (rastløshed).

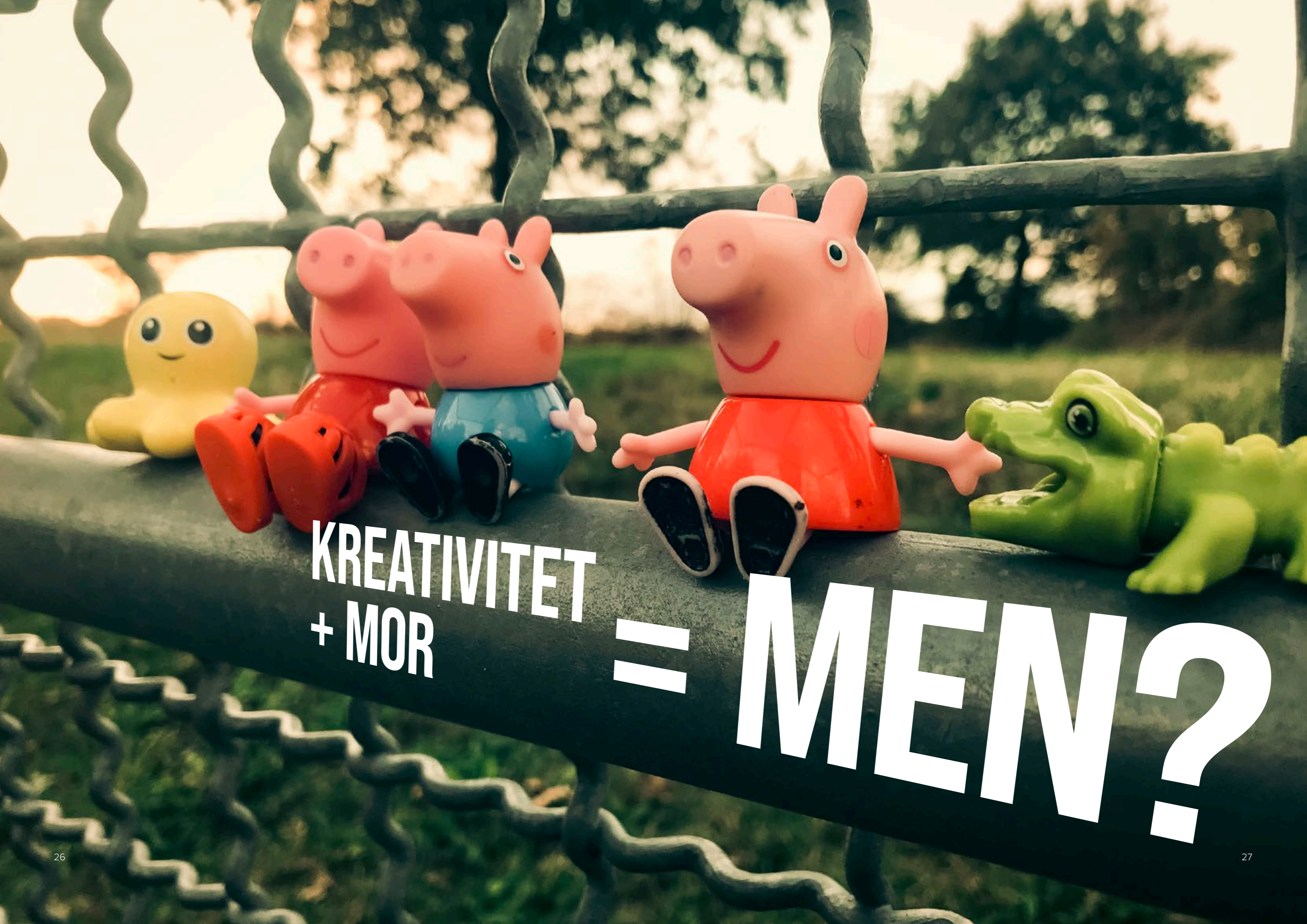
For det meste, når man ser sig omkring til generalforsamlinger, landsmøder eller bare nogle af de mange møder, der finder sted inden for mindretallet, ser man folk med deres mobiltelefon i hånden. Om det hjælper med koncentrationen, vil jeg gerne sætte spørgsmålstegn ved. For mig er det et udtryk for, at man ikke lytter længere, at det er kedeligt og at man er stået af. Så jeg var lidt imponeret, da jeg sidst så SdUs formand Mads Lausten til et møde med et strikkesæt i hænderne!

Jeg spurgte ham, hvorfor han var begyndt at strikke til møder. Mads fortalte:

Jeg havde tænkt over det i lang tid. Men det med at lære nye ting, er jo ikke så nemt. Jeg synes altid, man ikke har tid til at lære nye ting. Men jeg har sat mig til formål, at jeg ikke sidder så meget med mobilen til møder osv. Jeg selv har brug for noget i hånden, brug for at gøre noget, når jeg sidder til møder. Jeg har ofte siddet med mobilen og det var slet ikke respektløst ment eller fordi jeg ikke lytter, men jeg kunne godt se, at det ser rigtig dumt ud. Så tænkte jeg, måske skal jeg bare starte med at strikke og det ser ikke helt så skævt ud. Så jeg begyndte på det og de første reaktioner var ret overraskende. Pludselig var der en ung mand i slut 20'erne der sidder og strikker til et møde. Doof sagt, som rigtig mange gamle kvinder traditionelt gør. Men overvejende fik jeg positive reaktioner og at folk syntes, det var sejt. Jeg kan mærke, at jeg kan koncentrere

mig bedre og det føles heller ikke helt så dumt. Altså at man gør noget, bruger sin tid dobbelt godt vil jeg mene. Man sidder til møde, lytter, er aktiv til mødet - det er jo det vigtigste, men jeg strikker også og måske kommer der jo et godt produkt ud af det. Så det var lidt mit formål. Men jeg må også indrømme, at jeg har fået mange negative reaktioner. Når jeg fx sidder i toget og strikker, at folk begynder at kigge dumt, skeptisk, at folk snakker om mig: Was ist das denn für einer? Men det kan jeg da bare grine af. Og nu strikker jeg når jeg sidder til møde, venter på noget, har pause, ser tv. Og det er jeg meget tilfreds med. Og jeg er rigtig glad for det. Jeg er stadigvæk på basic niveau og det skal nok blive bedre med tiden. Men lige for tiden er jeg i gang med at strikke et halstørklæde og der er lang vej endnu. Lad os se, hvornår jeg bliver færdig og hvad det næste projekt er. Men jeg elsker det!

Også blandt Aktis medarbejdere er forklaringen, hvorfor de strikker til møder, at det er hyggeligt og rart at sidde med noget i hænderne og at det øger koncentrationen, når de laver noget, mens de lytter. En af dem beskriver det på følgende måde: "Det føles som tid, man har fået i gave, fordi man lige har fået to timers strik, mens man har været produktiv. Det føles ikke som en ulovlig pause, men det kan kombineres med noget, man skal være til. Det føles effektivt, samtidig med at man laver noget på privat plan." Måske er det hemmeligheden bag. I dag sker det kun sjældent, at vi tager pauser og falder til ro. Gennem strikkesættet i hænderne kan vi mærke, at en gentagende bevægelse øger koncentrationen og at vi beholder fokus, samtidig med, at vi slapper af og falder til ro. Hjernen er beskæftiget, men samtidig kan vi optage indhold. Og for at være helt ærligt, hjælper det også imod kedsomhed, som kan opstå en gang imellem... til nogen møder./SK

**KREATIVITET
+ MOR**

=

MEN?

NÅR MOR LEGER MED

Jeg har lyst til at være kreativ! Rigtig meget lyst. Men jeg er mor. Og det betyder, at det at være alene er blevet en sjælden luksus, og at kedsomhed er noget, jeg kun vagt kan huske. For at være kreativ kræver det, at jeg er alene. Og at jeg har overskud. Og det overskud dukker først op efter en lang ferie alene, hvor jeg når at kede mig så grundigt, at idéerne begynder at komme af sig selv. Og det scenarie... ja, det sker ikke, når man er mor.

Så måske handler det ikke om at vente på de perfekte betingelser, men om at give lidt mere slip. Lade faren tage vasketøjet. Have tillid til, at han godt kan finde ud af det. Og så tillade mig selv at være kreativ sammen med mit barn - også selvom jeg føler mig for træt, for brugt, for lidt oplagt. For egentlig er det jo en ret genial mulighed for at slappe af på den bedst tænkelige måde: i godt selskab, midt i leg, og med mulighed for at lære noget. Først og fremmest ikke stille så høje krav til mig selv. Det er i hvert fald den sikreste måde at kvæle kreativitet på.

For kreativitet med mit barn er slet ikke den samme kreativitet, som når jeg er alene. Når jeg er alene, vil jeg fordybe mig. Lave noget ordentligt. Noget, der giver mening. Gerne i stilhed. Gerne uden afbrydelser. Og med et resultat selvfølgelig. Et bevis på, at jeg har brugt tiden på fornuftig vis. Når jeg er sammen med mit barn, handler kreativitet mere om mental overlevelse og om at se ud, som om jeg konstant er klar på nye idéer.

For kreativitet med børn handler jo ikke om at lave noget flot. Det handler om processen. Eller rettere: kaos. Det er improvisation på højt niveau, hvor reglerne hele tiden ændrer sig, og

hvor barnets idéer altid vinder. Jeg kan have en plan i præcis to sekunder, før den bliver afbrudt af: "Hvad nu hvis den også kan flyve og er lavet af slim?" Og så er det bare at nikke og sige ja, som om det var præcis det, jeg også havde tænkt. Under ingen omstændigheder skal der sættes spørgsmålstegn ved de skøre og geniale idéer.

Det kræver en helt særlig fleksibilitet som voksen. Især fordi voksne elsker planer, struktur og pauser. Børn elsker ingen af delene. De ser verden som et sted, hvor alt kan ske hele tiden, og hvis jeg ikke følger med i deres logik, er jeg åbenbart kedelig. Og det er det værste, man kan være.

Der er de dage, hvor jeg er fuldstændig udkørt og bare gerne vil sidde stille og kigge tomt ud i luften. Og så dukker min datter op. Fyldt med energi, forventninger og en idé, der kræver mindst tre materialer, jeg ikke har. Og pludselig føler jeg mig forpligtet til at være kreativ, sjov og engageret - som om det er en del af jobbeskrivelsen at være et menneskeligt aktivitetscenter. Har jeg egentlig lov til at sige nej?

Det ironiske er, at jeg næsten altid ender med at blive revet med - i hvert fald mentalt. Jeg starter modvilligt, men pludselig er jeg midt i en leg, hvor tiden forsvinder, og mine voksenbetyrninger bliver glemt. Det er irriterende effektivt. Børn har den der evne til at trække én ind i nuet - uanset om man har lyst eller ej.

Samtidig kan det føles som et pres. For jeg skal jo ikke kun være kreativ. Jeg skal også være ansvarlig, følelsesmæssigt tilgængelig og huske alt det praktiske. Og nogle dage orker jeg

simpelthen ikke at være "den voksne, der altid leger". Nogle dage vil jeg bare være en voksen, der sidder ned.

Jeg prøver at minde mig selv om, at det er okay. At jeg ikke er en dårlig mor, bare fordi jeg ikke altid er på. Og heldigvis er børn faktisk ret gode til at finde på noget selv - også selvom vi voksne nogle gange tror, vi er helt uundværlige.

Og så er der faren. En far, der elsker at være kreativ. Han har nærmest altid overskud og kan - i modsætning til mig - bare give slip fra det ene øjeblik til det andet. Hvor jeg har brug for at gøre en opgave færdig eller krydse noget af på min daglige to-do-liste, prioriterer han anderledes: barn og leg først, så kan resten vente. Nogle gange er jeg misundelig. For jeg kan ikke bare give slip. Men måske er det også

okay. Vi er jo to om det. På den måde kan vasketøjet blive ordnet, mens barnet er kreativt.

Jeg savner stadig at være kreativ for mig selv. At fordybe mig. At kede mig lidt.

Men sandheden er også den her: jeg elsker mit barn så højt, at jeg ikke ville bytte. Ikke med stilhed. Ikke med tid. Ikke med noget som helst. Jeg vil være sammen med mit barn, og jeg dropper gerne alt andet.

Og måske er det netop der, kreativiteten også gemmer sig. For selv vasketøj kan blive til en kreativ leg, når vores datter sidder foran vaske maskinen og kaster sokker op på tørrestativet. De falder ned igen. Bliver kastet op igen. Grin, gentagelser, kaos. Alt kan være en kreativ leg med et barn - hvis man tør at give slip og lege med./Nina Lemcke

NÅR MANGFOLDIGHED OPSTÅR UD AF INDIVIDUALITET

KULTUR- LÜCKE

I Nørregade 151 i Flensborg er foreningen Kulturlücke hjemme. Kulturlücke - et hul i kulturen - er en lidt anderledes og meget spændende forening, der har kombineret kreativitet og fællesskab på en unik måde. Foreningen er lille. Den er stærk, demokratisk, mangfoldig og levende. Overraskende nok har Kulturlücke dog kun 19 medlemmer. Så hvad er det for noget?

For nogle år siden blev der afholdt et netværksmøde i Flensborg om kunstnerisk-pædagogisk arbejde med børn og unge. Her mødtes nogle mennesker, der kunne mærke, at de havde noget tilfælles. En idé blev født, vedtægter skrevet, et lokale fundet og så gik det bare stærkt. Det var i 2018 og siden da har Flensborg en forening, der har til formål at støtte kulturelle tilbud til børn, unge og voksne, at støtte kunst og kultur, kreativitet, dannelse, international og interkulturel åbenhed, ligeberetigelse, inklusion, sociokulturelle kompetencer og der har til formål at skabe netværk inden for det kunstneriske, at gennemføre kreative workshops, projekter og arrangementer.

Den grundlæggende idé i Kulturlücke er, at man samler vidt forskellige kunstnere på et sted, der tilbyder kunstnerisk-kulturelle aktiviteter inden for deres profession eller i samarbejde med andre professioner og at tilbudene er til alle og gratis.

Forskellige kunstnere deles om et rum og hvad sker der så?

Kunstnerne i Kulturlücke dækker over vidt forskellige professioner: dans, teater, tryk, improvisationsteater, filtning, grafik, maling, skrivning og mere. Selvom så mange forskellige professioner er samlet i et rum, virker stedet som ét stort hvidt lærred, når man kommer ind. Dette indtryk er skabt med vilje, fordi hver eneste kunstner skal have mulighed for at skabe stedet nyt. Det er en del af charmen ved stedet: At forskellige kunstnere med forskellig faglig baggrund kan udfolde sig og så bliver "buffeten" ryddet og gjort klart til noget nyt.

Kulturlücke tilbyder for det første plads til de aktive medlemmer, der vil tilbyde kunstne-

risk-kulturelle aktiviteter. Desuden tilbydes også plads til at samarbejde og udvikle nyt i fællesskab. Spørgsmålet om, hvad der sker uden for boksen, når noget mødes, som egentlig ikke passer sammen - her får kreativitet og fællesskab en ny betydning. Forskellige mennesker med forskellige kompetencer er fælles om at dele en idé og så opstår noget tredje.

Kulturlücke er en forening, der ikke kan propes i en bestemt skuffe. Det er hverken en musikskole eller en teaterskole eller et atelier - det findes alt sammen i byen. Men det er noget helt unikt, hvor man kan gøre ting, man ellers ikke kan i Flensborg.

For at kunne fylde rummet med indhold og videreudvikle sig, arbejder medlemmerne tæt sammen og alligevel hver for sig. Hver 6-7 uge inviteres til medlemsforsamling, bestyrelsen mødes en gang om måneden. Selvom foreningen består af enkeltpersoner, med delvis afgrænsede fagområder og et helt tydeligt selv, betyder dette også, at alle byder ind med noget forskelligt, individuelt og at der så opstår noget fælles. Medlemmerne beskriver samarbejdet som spændende. De oplever, at de forlader deres komfortzone og at hjernen lige bliver rystet igennem. Selvom de kunne lave aktiviteter alene, vælger de ofte frivilligt fællesskabet, fordi det gør arbejdet så meget bedre. En vigtig forudsætning for dette er, at medlemmerne meget enkelt kan lide hinanden. De glæder sig til at mødes og de har det godt sammen. Fælles aktiviteter som Kultur-

lücke-gåture eller oprydning i lokalet er med til at skabe sammenhold, der går ud over det professionelle og hvor også det private har en plads. Og dette fører til en vi-følelse, hvor udveksling om det kunstnerisk-kulturelle er noget særligt og hvor medlemmerne bærer hinanden gennem svære tider.

Selvom kompetencerne er så forskellige, er medlemmerne fælles om visionen. En vision om, at de som kunstnere vil arbejde under gode forhold, at de vil samarbejde med andre professionelle og at de skaber gratis kunstnerisk-kulturelle aktiviteter for alle. En fælles vision om mangfoldighed og solidaritet, social bæredygtighed og at alle skal kunne ses og leve.

Du kan se Kulturlückes tilbud i deres månedlige infolyer, på deres hjemmeside eller i nyhedsbrevet. De fleste deltagere til aktiviteterne kender til stedet, til kunstnerne eller de kender til nogen, der kender til stedet eller kunstnerne. Så det gælder bare om at lære det at kende!/SK

Find Kulturlückes hjemmeside her:

MUSIK OG FÆLLESSKAB

Følelsen af ligeværd og samhørighed

Musikken har altid spillet en vigtig rolle i mit liv. Jeg kommer fra en familie, hvor der stod et klaver i huset. Alle børn gik til klaverundervisning, og tre af os lærte desuden et melodiiinstrument. I skolen valgte jeg musik som hovedfag i 9. klasse med fire til fem ugentlige timer i stedet for fransk eller græsk. Det var første gang, jeg traf et tydeligt valg til fordel for musikken.

I 15 år sang jeg i et kirkekor i Berlin-Wannsee. Her lærte jeg virkelig meget. Jeg udviklede rutine i at kunne læse fra bladet, at holde min egen stemme - også i sværere værker - og i at lytte til de andre stemmer. Samtidig lærte jeg at synge sammen med de andre, så det hele kunne gå op i en højere enhed. Koret gav mig ikke kun musikalske færdigheder, men også mange spændende oplevelser. Hver uge havde vi korprøve, og derudover tog vi på øveweekender og korrejser. Vi sang koncerter, festede og nød samværet. Der opstod en stærk følelse af fællesskab, og netop kombinationen af musik og fællesskab bar mig gennem hele min ungdom.

Senere førte kærligheden mig til Slesvig-Holsten. Samtidig voksede interessen for det danske sprog og den danske kultur, og det førte os ind i det danske mindretal. Vores børn begyndte i dansk børnehave og senere skole. En dag kom så muligheden for, at jeg selv kunne starte som musiklærer på Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad - hvilket held for mig!

På skolen arbejdede vi sammen om at give eleverne mange gode oplevelser med musik. Der var morgensang, forårskoncerter og julemusicals. Samarbejdet med Vestkyst-skolerne gjorde det desuden muligt at gennemføre det årligt tilbagevendende projekt "24 timers musik". Tre skoler forberedte hver et par musiknumre hjemmefra. Derefter mødtes vi på skift på en af skolerne, øvede intensivt, overnatte og gav koncert på skolen næste morgen.

Det var en intens og mindeværdig oplevelse for alle deltagere - og noget, som blev varmt anbefalet fra årgang til årgang.

Siden 2005 har Frederiksstad Orkestret eksisteret. Ved orkestrets 10-års jubilæum blev sloganet "Musik og fællesskab" formuleret - en formulering, der på mange måder rummer essensen af det hele.

Efter gennemførelsen af Skoleforeningens store musicals Snedronningen, Peter Pan og Pinocchio blev SKURK (Skoleforeningen Underholdningsorkester) oprettet for øvede instrumentalister og sangere. Ved sidste års sommerkoncert lød mottoet: "We are family". Også her stod fællesskabet i centrum.

At spille musik sammen, arbejde med musikken og dele glæden ved den, giver utrolig meget. Som orkesterledere, korledere og musiklærere skaber vi rammerne for gode oplevelser. Eleverne bidrager med deres engagement, når de møder op til prøverne og øver sig dagligt på deres instrument. Det er ikke altid nemt at blive ved, men det er en stærk oplevelse, når den enkelte elevs vedholdende indsats bærer frugt i en koncert. Gennem musikken finder vi sammen i en større enhed.

Musikken har givet mig utallige oplevelser af dyb glæde i mine unge år, og den har betydet utrolig meget for mig. Derfor fylder det mig også med stor glæde at se, hvordan musikken i dag spiller en vigtig rolle i livet hos de unge mennesker, jeg har fulgt som lærer - og hos dem, jeg nu sidder sammen i orkestret med.

Mit store ønske for fremtiden er, at der altid vil være rige muligheder for unge mennesker til at opleve musikalske fællesskaber og skabe venskaber gennem musikken./Ulrike Sukohl

HVORFOR ALENE, NÅR MAN KAN VÆRE SAMMEN?

To kvindeforeninger i Sydslesvig

I Sydslesvig findes der to kvindeforeninger: Den slesvigske Kvindeforening og Kvinder i Sydslesvig. Hvis du ikke forstår, hvorfor der er to kvindeforeninger og hvem der står for hvad, er det helt ok. Du er ikke den eneste! Men nu må du lige læse videre...

Når vi ser tilbage på mindretallets historie, blev Den slesvigske Kvindeforening grundlagt i 1922 og henvendte sig til kvinder ude på landet og i de mindre byer. Indholdsmæssigt var formålet en national kamp for danskheden i Sydslesvig gennem kvinder, der hjalp og støttede mennesker i nød. Arbejdet blev finansieret med penge fra Danmark og dermed var Den slesvigske Kvindeforening forløberen for Dansk Sundhedstjeneste og Det Humanitære Udvalg.

Foreningen bød på sygeplejersker, der cyklede rundt i landsdelen og hjalp der, hvor nøden var størst. Desuden havde foreningen op til midten af 1980'erne en husholdningsassistent, der lærte at lave mad og dygtiggøre kvinderne. Af Anna Kjems blev der i 1957 stiftet en håndarbejdscentral i Sydslesvig i stil med Håndarbejdets Fremme, hvor man sendte kufferter med materialer og eksempler på broderi ud i Sydslesvig. Da korssting blev umoderne, gik man over til at have en aktivitetsdag med inspiration af andet håndarbejde og husflid.

Officielt hedder det på hjemmesiden: "Foreningen kan påtage sig opgaver af social, national og kulturel karakter." I dag inviterer foreningen til højskoledage, sommerudflugter, aktivitetsdage og efterårsstævner.

Kvinder i Sydslesvig blev grundlagt i 1948 og har skiftet navn et par gange. Foreningen fokuserer på kvinder i byen som målgruppe og har til formål: "alsidig oplysning indenfor kulturelle, sociale og praktiske forhold til gavn for hjem

og samfund og at styrke og udbygge fællesskabet blandt kvinder i Sydslesvig". Foreningen afholder i dag kurser, foredrag, rejser og andre former for videreuddannelse.

De to kvindeforeninger har altså historisk set et forskelligt fokus. Hvor Den slesvigske Kvindeforening havde fokus på det sociale og humanitære, tog Kvinder i Sydslesvig sig mere af det kulturelle og dannelsen. Men, på trods af forskellig fokus, er kodeordet for dem begge fællesskab: At man mødes om noget og tager sig af hinanden. De to foreninger giver mange kvinder mulighed for at mødes og opbygge tætte fællesskaber - på den ene eller den anden måde. Foreningerne er ret populære. De byder på et hav af muligheder og i dag står helt klart det kreative element i fokus.

Der er rige muligheder for at bruge en helt almindelig hverdagsaften på at tage sit håndarbejde under armen og at være sammen med andre i typisk et forsamlingshus eller et menighedslokale. Det er skønt, bare at tage af sted en torsdag aften for at strikke og snakke, udveksle erfaringer og få nye idéer til fælles oplevelser. Dermed ikke sagt, at kreativitet altid handler om at have noget i hænderne. Det kan også betyde, at man tager på tur sammen, besøger kreative events, ser på spændende og inspirerende steder, lærer nyt.

Fordelen ved at være medlem i en af kvindeforeningerne er, at foreningerne har adgang til forskellige lokaliteter og står for fælles arrangementer. Du kan være sammen og kreativ sammen med andre, uden at du skal aftale at mødes privat eller at du står alene og ikke kender til nogen. Fællesskabet og kreativiteten går hånd i hånd og alle kvinder er velkomne! /CJ

SMÅ ØER

STORE FÆLLESSKABER

Når man bor på en ø, sker der noget med fællesskabet. Afstanden til fastlandet kan føles stor, men til gengæld bliver afstanden mellem menneskerne ofte mindre. Det mærkes både på Ærø og Sild, hvor kreativitet ikke kun handler om kunst eller teknologi, men om mennesker, der formår at skabe noget sammen.

To øer. To forskellige grupper mennesker. Men begge steder viser, hvordan fællesskab kan være en drivkraft for kreativitet.

ÆRØ: MOTORFABRIKKEN I MARSTAL

Da Julie Skaar, Nina Rydahl Andersen og Lone Søndergaard købte den gamle Motorfabrik i Marstal på tvangsauktion, havde de ikke en detaljeret plan for, hvad stedet skulle blive til.

“Vi havde egentlig ikke en forkromet strategi,” fortæller Julie. “Vi havde bare en følelse af, at der skulle ske noget.” Marstal havde i en periode været præget af tilbagegang i de maritime erhverv, og de tre initiativtagere ønskede at skabe et projekt, der kunne bidrage til en positiv udvikling på øen, som de alle er opvokset på. “Vi kunne se, at Marstal havde det svært, og vi tænkte: Nu er vi voksne - nu må vi prøve at gøre noget.”

I dag, næsten ti år og investeringer på mange millioner kroner senere, rummer Motorfabrikken både kontorfællesskabet Dynamo, et motormuseum med minder om gamle dage, kulturarrangementer og et FabLab, hvor både unge, pensionister, håndværkere og studerende kan udfolde sig med digitale værktøjer som laserskærer og CNC-fræser.

For Julie er maskinerne dog kun én del af historien. “Alt, hvad vi har fundet ud af på Motorfabrikken, handler i virkeligheden om relationer,” siger hun. “Det relationelle er det vigtigste. Det er det, der kan flytte noget.”

Det mærkes især i FabLab’et, hvor mennesker mødes om projekter. Det kan være den lokale modelflyveklub, erhvervsdrivende, der udvikler produkter eller unge, der optimerer deres modelskibe. Her arbejder generationer side om side - også de gamle motormænd, der tidligere arbejdede på fabrikken, og som i begyndelsen var lidt skeptiske over for de tre kvinders idéer. “Det var fantastisk at se mænd på over 70 lære at tegne digitalt og bruge laserskæreren,” fortæller Julie.

Samtidig er Motorfabrikken blevet et sted, der rækker langt ud over dem, der bruger huset til daglig. Kunstprojekter, workshops og koncerter fylder fabrikken - og samtidig hele øen - med nyt liv. “Vi prøver hele tiden at være ambitiøse på øens vegne og tænke i projekter, der gavner fællesskabet - ikke kun os selv,” siger Julie.

Efterhånden som Motorfabrikken har udviklet sig, er der opstået et stærkt fællesskab omkring stedet. En stor gruppe frivillige hjælper i dag til med koncerter, arrangementer og praktiske opgaver. “Noget af det, der både er det hårde og det gode ved Motorfabrikken, er, at vi aldrig har fået faste driftsmidler fra kommunen. Vi har altid skullet klare os selv.”

Men netop derfor betyder fællesskabet omkring stedet så meget. “Når man står efter en koncert og 20 mennesker hjælper med at ryd-

de op næste morgen, så bliver man virkelig rørt,” siger Julie.

Så lykkedes det Julie, Nina og Lone at give noget tilbage til den ø, de selv er vokset op på? “Turist- og erhvervschefen siger i hvert fald, at Motorfabrikken måske er det projekt, der har bidraget mest til positiv udvikling på Ærø de sidste år.”

Så behøver der vist ikke at siges mere.

Find Motorfabrikkenes hjemmeside her:

SILD: MINDRETALLET HOLDER SAMMEN

At det både kan være hårdt og godt, når man må klare sig selv, mærkes også på Sild. Her er det i høj grad det lokale foreningsliv, der holder aktiviteter og fællesskab i gang.

Da jeg besøger Kejtum for at lave interview, går der et par minutter, før medlemmerne af den lokale SSF-bestyrelse er samlet. Der bygges op til tøjmarked i den gamle danske skole, og alle har gang i noget. Alle hjælper til. Men da Antje Hansen, Astrid Detlefsen-Petzold, Nicole Mai-Westendorf og Arne Jahnel endelig sætter sig omkring bordet, og kaffen er skænket op, mærkes sammenholdet med det samme. "Vi har et rigtig godt fællesskab her på øen. Også med de andre mindretalsinstitutioner og med flertalsbefolkningen," siger Antje.

Kreativiteten på Sild er lige så levende, men ser bare anderledes ud. Her findes ikke et Fab-

Lab eller et kreativt værksted. I stedet opstår den gennem nye og gamle traditioner, arrangementer og idéer i mindretallets foreningsliv. Og selv om bestyrelsen spiller en vigtig rolle, er det langt fra dem, der står for det hele. "Hvis folk kommer med en idé, så siger vi: Prøv det af," fortæller Astrid. "Vi hjælper gerne, men man må også selv være med til at arrangere det."

En gruppe unge mødre foreslog og arrangerede for eksempel en disko aften. Senere er der kommet børnebiograf i skolens aula, hvor bestyrelsen blandt andet har investeret i en popcornmaskine. Nogle gange opstår nye idéer også ud af nødvendighed. Under Corona kunne man ikke holde bål til Sankt Hans, og derfor begyndte børn og voksne i stedet at lave blomsterkrans sammen. Det blev så hyggeligt, at traditionen blev hængende.

Man kunne måske tro, at et fællesskab, hvor familier har kendt hinanden i generationer, kan være svært at komme ind i. Men sådan er det slet ikke. "Der har aldrig været en mur omkring fællesskabet," fortæller Nicole, der oprindeligt kommer fra Hamborg og selv har valgt både Sild og det danske mindretal til. "Folk er så åbne og gode til at tage imod - også selv om man er ny eller måske stadig har svært ved at tale dansk."

Tværtimod bliver nye beboere trukket ind i fællesskabet med det samme. For eksempel kan man hurtigt blive bedt om at holde årsmødetalen eller båltalet til Sankt Hans, så snart man sætter sin fod på Silde stranden. "Vi får jo ikke de store politikere herud på øen," siger Astrid. "Så reglen er: Hvis du er ny, holder du en tale."

Årsmøderne er også det arrangement på øen, hvor fællesskabet kan føles allermost. Selv unge mennesker, som ellers er flyttet væk fra øen, kommer tilbage for en weekend. De

mødes med gamle venner, spiller rundbold på græsset og deltager i optøget gennem Kejtum. "De holder næsten ferie for at komme tilbage," siger Astrid. "Det er her de møder deres kammerater igen. Der er et stærkt bånd."

Sidste år blev både fællesskabet og kreativiteten synligt på en helt ny måde. I anledning af jubilæet fik årsmødeudvalget en idé: Man skulle danne et stort dannebrog, set fra luften. Deltagerne blev bedt om at møde op i rødt eller hvidt og fik et stykke papir i hånden, som blev holdt over hovedet. "Det var faktisk ret improviseret," fortæller Antje. "Men det fungerede, fordi alle var med på den." Da dronen steg op, stod mere end 200 mennesker samlet i et levende flag.

Et smukt billede. Og måske et ret præcist symbol på, hvordan kreativitet kan udfolde sig, når et fællesskab er åbent for nye idéer og mennesker er villige til at kaste sig ud i dem./KD

VIL DU VÆRE MED?

Det er sjovt at arbejde kreativt, og produktionen af et magasin byder på en masse kreative muligheder til det.

Fotografering, skriveri og tekstbehandling eller layout. Der er mange perspektiver i det.

Kunne du tænke dig at være med til at lave Andedammen - magasin om kreativitet & det danske mindretal? Du behøver ingen erfaringer på området - bare du har lyst til at arbejde kreativt.

Næste udgave af Andedammen udkommer formentligt i efteråret 2026. Det overordnede emne er "Kreativitet og tid".

Hør mere om, hvordan du kan bidrage ved at tage kontakt til

sarah@sdu.de eller redaktionen@ugeavisen-sydslesvig.de